

Åpen post (spørsmål med svar) 08.11.23

Hva er en lovlighetskontroll? Hva utløser en lovlighetskontroll? Hvem kan sende inn en lovlighetskontroll? Og til hvem?

§ 27-1. Lovlighetskontroll

Tre eller flere medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget kan sammen kreve at departementet kontrollerer om et vedtak er lovlig. Et slikt krav må fremmes innen tre uker fra vedtaket ble truffet. Fristreglene i [forvaltningsloven § 30](#) gjelder. Kravet skal settes fram for det organet som traff vedtaket. Hvis organet opprettholder vedtaket, skal saken sendes til departementet.

Hvis særlige grunner tilsier det, kan departementet på eget initiativ kontrollere om et vedtak er lovlig.

§ 27-2. Hva som kan lovlighetskontrolleres:

Følgende kan lovlighetskontrolleres:

- a. endelige vedtak som er truffet av et folkevalgt organ eller den kommunale eller fylkeskommunale administrasjon
- b. vedtak om et møte skal holdes for åpne eller lukkede dører
- c. vedtak som gjelder spørsmål om inhabilitet.

Følgende kan ikke lovlighetskontrolleres:

- a. andre prosessledende avgjørelser enn de som er omtalt i første ledd bokstav b og c
- b. vedtak om ansettelse, oppsigelse eller avskjed
- c. spørsmål om et vedtak er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av lov om offentlige anskaffelser.

0 **Endres** ved lov [16 juni 2023 nr. 62](#) (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 27-3. Innholdet i lovlighetskontrollen

Ved lovlighetskontroll skal departementet ta stilling til om vedtaket

- a. har et lovlig innhold
- b. er truffet av noen som har myndighet til å treffe et slikt vedtak
- c. har blitt til på lovlig måte.

Lovlighetskontrollen etter [§ 27-1](#) første ledd kan likevel begrenses til de anførsler som er tatt opp i saken. Ved lovlighetskontroll etter [§ 27-1](#) andre ledd bestemmer departementet omfanget av kontrollen. Lovlighetskontrollen kan bare omfatte de offentlig-rettslige sidene ved vedtaket. Departementet skal oppheve vedtaket hvis det er gjort feil som gjør det ugyldig. Lovlighetskontroll fører ikke til at iverksettelsen av vedtaket utsettes. Følgende organer kan likevel bestemme at vedtaket ikke skal iverksettes før lovlighetskontrollen er gjennomført:

- a. organet som traff vedtaket

- b. et kommunalt eller fylkeskommunalt organ som er overordnet vedtaksorganet
- c. departementet.

§ 27-4. Opplysningsplikt ved lovlighetskontroll

Departementet kan i forbindelse med lovlighetskontroll kreve at kommunen og fylkeskommunen gir opplysninger om enkeltsaker eller forhold ved kommunens og fylkeskommunens virksomhet. Departementet har også rett til innsyn i alle kommunale og fylkeskommunale saksdokumenter.

Når møte er satt - er det ikke anledning til å forlate møte. Kaffe, tlf, do besøk etc.

Risørs reglement: Er det lovmessig minste antall til stede, erklærer møteleder møtet satt. Fra dette tidspunkt og til møtets slutt kan ikke noen av representantene i organet forlate møtet for kortere eller lengre tid uten på forhånd å melde fra til møtelederen.

Boka Tillit: Å forlate møtet mens debatten pågår bør man unngå. Hvis dette blir vanskelig bør organet bli enige om å ha ofte pauser slik at møtedeltakerne får tid til å gå på do, ta noen telefoner, hente seg en kopp kaffe mv

Forlater du møte med permisjon – vara. Når tiltre? (Kan tiltre så lenge saken er under behandling) Risørs reglement: Dersom medlem/varamedlem ankommer etter at møtet er satt, melder vedkommende straks fra til møtelederen og tiltre behandlingen umiddelbart. For varamedlemmet gjelder dette fra når fast medlem forlater sin plass. Bestemmelsen over gjelder ikke dersom forhandlingen er avsluttet og kun votering gjenstår. Da må medlemmet/varamedlemmet vente med å tiltre til neste sak skal behandles.

Hvem kan sette saker på sakskartet?

Boka Tillit: Det følger av kommuneloven at det er lederen av det folkevalgte organet som setter opp saksliste til møtet. For kommunestyret eller fylkestinget er det altså ordføreren som bestemmer hvilke saker som skal behandles.

Når en sak behandles i et folkevalgt organ, kan du selvsagt fremme alternative forslag til vedtak. Det kan være et godt tips å drøfte ordlyden med kommunedirektøren før du fremmer forslaget, slik at lovligheten kan bli vurdert.

Videre står du helt fritt til å fremme forslag om at administrasjonen skal forberede en sak. Det vil da være opp til kommunestyret eller fylkestinget å beslutte at saken skal forberedes. Kommunestyret kan gi myndighet til å be om en sak til ordfører i ikke prinsipielle saker, jf § 6-1, dette må i så fall nedfelles i delegeringsreglement (KS advokatene).

I kommuneloven står det at medlemmer av folkevalgte organer kan «kan stille spørsmål til lederen, også om saker som ikke står på sakslisten». Loven gir verken lederen eller administrasjonen noen plikt til å følge opp med et fullstendig svar eller en saksutredning. Se Risørs reglement.

Et grunnlagt spørsmål vil vanligvis være en forespørsel som gjelder et helt konkret forhold. Grunnlagte spørsmål rettes til ordføreren, gjerne noen dager før møtet, slik at han eller hun kan forberede svaret. Dersom det du vil ta opp, er av mer prinsipiell karakter, fremmes det vanligvis som en interpellasjon. Husk at dersom spørsmålet/interpellasjonen skal følges opp videre, må kommunestyret gjøre vedtak om det, med eventuelle føringer for oppfølgingen.

I noen kommunestyre holdes det en muntlig spørretime i tilknytning til kommunestyremøtet. Man kan for eksempel stille spørsmål til ordføreren. Slik kan de folkevalgte selv bidra til å sette saker på dagsordenen.

Kommuneloven § 11-3 første ledd:

Lederen av et folkevalgt organ setter opp sakliste for hvert møte i organet. En sak skal settes på saklisten hvis minst 1/3 av organets medlemmer krever det, jf. § 11-3 første ledd siste punktum. Etter kommuneloven § 11-12 skal kommunestyret selv fastsette et reglement med nærmere regler for saksbehandlingen i folkevalgte organer.

Må en sak behandles i utvalg/formannskap før behandling i Kommunestyret?

Risørs reglement: Delegeringslinjen

All delegering tar utgangspunkt i kommunestyret. Kommunestyret delegerer til andre politiske organer og til administrasjonen ved kommunedirektøren. Myndigheten kan delegeres videre, dersom ikke annet er bestemt.

All delegert myndighet utøves i henhold til lover, forskrifter, retningslinjer og planer gitt av overordnet organ, og innenfor budsjettets rammer og forutsetninger

Et underordnet organ eller administrativ leder i delegeringslinjen kan overlate til det overordnede organ eller administrativ leder å fatte avgjørelse i saker der kommunen for eksempel mangler retningslinjer eller presedens.

Ifølge kommunelovens § 22 tredje ledd kan kommunestyret omgjøre vedtak som er truffet av andre folkevalgte organer eller av administrasjonen, hvis disse selv kunne ha omgjort vedtaket.

Enkeltvedtak truffet etter delegert myndighet kan endres/ omgjøres innenfor de bestemmelser som følger av forvaltningslovens §§ 33 og 35, eventuelt etter særlovsbestemmelser

Veileder til kommuneloven: § 11-3 femte ledd åpner for at organet også kan fatte vedtak i en sak som ikke er oppført på saklisten. Vilkåret er at verken møtelederen eller minst 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det. Tilsvarende gjelder i saker hvor saksdokumentene ikke er sendt ut sammen med innkallingen. Det er derfor viktig at møteleder og de folkevalgte vet at de har mulighet til å motsette seg behandling av en sak dersom den ikke står på saklisten, eller der saksdokumentene ikke er sendt ut sammen med denne.

KD utredningsplikt §13-1

Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak.

Merknader til kommuneloven: *Tredje ledd* fastslår kommunedirektørens utredningsplikt. Dette er en videreføring av dagens bestemmelse, men med en noe nærmere presisering enn dagens lov. Saker som legges fram for folkevalgte organer, skal, som tidligere, være forsvarlig utredet. Bestemmelsen presiserer nå at utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak. Utredningen skal derfor inneholde relevant og nødvendig informasjon om sakens faktum. I tillegg skal det juridiske grunnlaget være utredet i nødvendig og tilstrekkelig grad. Hvor omfattende denne utredningsplikten er, vil bero på en konkret vurdering av den aktuelle saks omfang, kompleksitet, tidsaspekt og så videre.

Innbyggerdeltagelse? Hva er det?

Innbyggermedvirkning, slik det omtales her, innebærer å involvere innbyggerne i kommunen eller fylkeskommunen også i perioden mellom valg. Det finnes ikke én oppskrift på hvordan man kan

involvere innbyggerne. Det kan variere avhengig av sak og sammenheng, hvor mye involvering man ønsker, og etter hvem man ønsker å oppnå kontakt med. Medvirkning krever planlegging, og det bør være tydelig hva som er formålet og hvem man ønsker å involvere. Innbyggermedvirkning er i noen sammenhenger lovpålagt, eller på annen måte regulert i kommuneloven. Dette gjelder i kommunens eller fylkeskommunens planprosesser, innbyggerforslag, eldreråd, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom. Loven setter også noen rammer for bruk av rådgivende folkeavstemninger

Spørretime? Hva er det og hvem avgjør om vi skal ha det?

I noen kommunestyre holdes det en muntlig spørretime i tilknytning til kommunestyremøtet. Man kan for eksempel stille spørsmål til ordføreren. Slik kan de folkevalgte selv bidra til å sette saker på dagsordenen.

Eksempelet Horten: I forkant av hvert kommunestyremøte avholdes det en halv times åpen spørretime der innbyggere og interesserte kan sende inn spørsmål til kommunestyret ved ordfører eller andre folkevalgte representanter.

Spørsmålene må være sendt inn til Horten kommune tre virkedager før kommunestyremøte for at det skal bli tatt opp. Spørsmålet må presenteres muntlig fra talerstolen i kommunestyresalen av representanten som har sendt inn spørsmålet. Det kan brukes inntil 3 minutter på spørsmålsstilling og 3 minutter på eventuelt oppfølgingsspørsmål.

Møteplikt: Hva er gyldig grunn? Kan det enkelte medlem selv vurdere? Er jobb gyldig fravær?
Rådets medlemmer har møteplikt.

Departementets brev: Kommunelova § 8-1 første ledd slår fast at medlemmer av eit fylkeskommunalt folkevald organ har møteplikt. Dette gjeld sjølvsagt både for fysiske møte og for fjernmøte. Departementet legg til grunn at plikta til å møte er nokså streng. Folkevalde har samtykt til å la seg velje til verv og har då plikt til å ta på seg vervet og til å delta i møte. Kommunelova § 8-1 presiserer at det berre er i tilfelle kor medlemer har "gyldig forfall" at dei ikkje har møteplikt. ... Vi viser her til at det normalt skal mykje til for at vanleg arbeid blir rekna som gyldig forfall frå plikta i lova til å delta i møta til eit folkevald organ. Dette er også årsaka til at den som taper inntekter som følgje av eit kommunalt tillitsverv har krav på erstatning for tapt inntekt, jf. kommunelova § 8-3 tredje ledd og at ein har krav på fri frå sitt arbeid for å oppfylle møteplikta, jf. kommunelova § 8-2 første ledd.

Det er kommunestyret selv som avgjør hva som er gyldig grunn til forfall.

Spørsmål og interpellasjon (fra boka Tillit)

Spørsmål kan stilles av alle representantene om saker innenfor kommunens eller fylkeskommunes virkeområde. Spørsmålet fremmes vanligvis skriftlig av en representant innen en bestemt frist, for eksempel senest tre hverdager før kommunestyremøtet eller fylkestingsmøtet. Spørsmålet rettes til ordføreren eller fylkesordføreren. Det er vanlig at representanten får ordet for å legge frem spørsmålet sitt, og deretter får svareren (som regel ordføreren eller fylkesordføreren – og da er varaordføreren møteleder) ordet til svar. Spøreren får anledning til tilleggs spørsmål, og svareren kan gi tilleggs svar. Begrenset taletid er vanlig. Det fremmes ikke forslag i forbindelse med spørsmål. Andre enn spørre og svarer deltar som regel ikke i ordskiftet i forbindelse med spørsmål. Ved interpellasjoner er det vanlig at enten interpellanten eller den som svarer på interpellasjonen, kan fremme forslag som tas opp til votering. Slike forslag kan kun handle om videre prosess, og dersom de blir vedtatt, oversendes de kommunedirektøren for utredning. En interpellasjon fremmes skriftlig

av en representant overfor ordføreren/fylkesordføreren innen en bestemt frist, som til vanlig er minst en uke før kommunestyrets og fylkestingets møte. Det vanlige er at interpellasjoner og svar sendes ut som saker før kommunestyrets og fylkestingets møte. Likeledes er det vanlig med en begrenset total behandlingstid i kommunestyret og fylkestinget, og at interpellant og svarer får ordet to ganger hver, mens øvrige talere kan få ordet én gang hver

§ 68 Interpellasjoner

En representant som ønsker å stille en interpellasjon til regjeringen eller et regjeringsmedlem, leverer den skriftlig til Stortingets presidentskap gjennom Stortingets administrasjon. Interpellasjonen skal være kort.